

УДК 7.071.2:784.3(477.83)''19''(М. Процев'ят)

ДІЯЛЬНІСТЬ КОНЦЕРТНО-КАМЕРНОЇ СПІВАЧКИ МАРІЇ ПРОЦЕВ'ЯТ У КОНТЕКСТІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ II пол. ХХ ст. (до 75-річчя з дня народження)

Мар'яна САМОТОС

*Кафедра академічного співу,
Львівська національна музична академія імені Миколи Лисенка,
вул. Нижанківського, 5, 79005, Львів, Україна,
тел.: 0322 35 79 92*

У статті аналізується творча діяльність відомої концертно-камерної співачки Марії Процев'ят, її внесок у культурно-мистецький розвиток України.

Ключові слова: Марія Процев'ят, вокальна школа Одарки Бандрівської, концертно-камерна співачка, творча діяльність.

Марія Процев'ят – особистість, з ім'ям якої пов'язане культурно-мистецьке відродження Західної України II пол. ХХ ст.: заслужена артистка України, концертно-камерна співачка (сопрано), диригент, доцент Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка та Львівського національного університету імені Івана Франка, Відмінник народної освіти. На її прикладі ми можемо переконались у можливості успішного поєднання діяльності співачки та активного громадського діяча. Учась Марії Процев'ят у суспільному русі є також багатогранна, адже вона є членом Головного Проводу Ліги українських жінок, заступником голови Львівської обласної організації ВЛУЖ, засновником жіночої асоціації “Взаємодія”, наставником етнографічної секції Товариства Лева у Львові, була членом Президії Львівського клубу творчої молоді “Пролісок” та головою його культурно-мистецької секції. За відродження і пропагування української музики у світі нагороджена “Хрестом Заслуги 2-ого ступеня” у Великій Британії.

Прізвисько співачки фігурує у плеяді відомих митців Львівщини, адже їхні творчі долі часто переплітались у різноманітних культурно-просвітницьких рухах, зокрема, у найбільш відомому – “шестидесятників”. Серед його активних учасників – письменники Р. Братунь, В. Лучук, І. Калинець, Р. Іваничук; художники В. Патик, Л. Медвідь, І. Остафійчук, Я. Музика; композитори і диригенти М. Скорик, С. Турчак, І. Гамкало; музиканти-виконавці М. Крушельницька, З. Бабій, О. Врabelь, сестри Байко, які своїм професіоналізмом у музичному мистецтві прислужились пропагуванню національних ідей [5].

Однак передусім Марія Процев'ят є талановитою концертно-камерною співачкою, ученицею славнозвісної Одарки Бандрівської. Як відомо, О. Бандрівська належить до когорти корифеїв львівської вокалістики середини ХХ ст. як носій виконавських та педагогічних традицій всесвітньо відомої Соломії Крушельницької*. Перейнявши

* Одарка Бандрівська була племінницею Соломії Крушельницької.

італійську вокальну школу своєї тітки, О. Бандрівська виховала цілу плеяду ясравих і відомих співаків, серед них сестри Байко, М. Антонович, Л. Дороніна, П. Криницька, Т. Дідик, К. Маслій та багато інших. Марія Процев'ят була однією з улюблених її учениць і останньою випускницею, що завжди показувала себе високо-професійною концертно-камерною співачкою, у виконавстві й педагогічній діяльності була берегинею традицій і настанов свого педагога. До сьогоденного часу діяльність Марії Процев'ят ще не була предметом наукових досліджень. Певну інформацію про неї містять публікації в періодиці, окремі довідко-енциклопедичні видання, документальні джерела, архівні матеріали. Дослідження діяльності Марії Процев'ят, на нашу думку, дасть змогу повніше простежити значущість і практичну дієвість виконавсько-педагогічних принципів Одарки Бандрівської у сучасній площині.

Саме тому вважаємо актуальним звернення до вивчення діяльності концертно-камерної співачки Марії Процев'ят.

Метою дослідження є характеристика основних видів діяльності співачки та їхнього місця у мистецькому розвитку Західної України, виявлення особливостей впливу педагогіки Одарки Бандрівської та продовження її традицій Марією Процев'ят.

Джерельною базою стали численні матеріали української періодици та публіцистики (рецензії, нариси), енциклопедичні видання, документальні джерела, спогади сучасників та ін.

Марія Процев'ят народилася 9 лютого 1936 року на Західному Поділлі (с. Нагірянкa Чортківського р-ну Тернопільської обл.). У 1958 р. закінчила диригентський відділ Львівського музпедучилища ім. Ф. Колесси (клас доцента І. Небожинського), у 1963 р. – вокальний факультет Львівської консерваторії ім. М. Лисенка (клас О. Бандрівської). Саме в період навчання у відомого педагога формується творча індивідуальність Марії Процев'ят. Методичні праці О. Бандрівської свідчать про самобутність її поглядів щодо становлення особистості співака: співачка багато працювала над виробленням вокальної техніки, зокрема, над рівністю голосового діапазону та гнучкістю голосу. У центрі її уваги завжди було глибоке проникнення у стиль творів, чіткість дикції, ясність вимови, особлива виразовість слова. Як педагог, повсякчас намагалася збагачувати репертуар своїх вихованців, тому студенти її класу працювали над творами різних епох та національних шкіл. Окрім цього, О. Бандрівська запам'яталася як дуже вольова, наполеглива і непохитна у своїх переконаннях жінка*. Марія Процев'ят, окрім професійних вокальних навичок, перейняла від свого педагога також особливу вимогливість до себе, колег та учнів, обов'язковість та принциповість. Ці риси характеру великою мірою вплинули на її діяльність як співачки, педагога та громадського діяча.

На думку О. Бандрівської, камерний співак повинен обов'язково починати з італійської та німецької класики. Сама співачка ніколи не брала участі в оперних постановках, проте такий підхід дозволяв їй виховувати “справжніх майстрів

* Документальним свідченням цього може бути зафіксована дискусія навколо праці О. Бандрівської „Особливості виконання камерних вокальних творів“ між автором та рецензентами – членами тодішньої вокальної кафедри консерваторії А. Ахматовою, Н. Філатовим та О. Курдидиком-Карпатським: Бандрівська О. К. У відповідь на критичні зауваги зі сторони рецензентів – членів вокальної кафедри на мою працю “Особливості виконання камерних вокальних творів” / О. К. Бандрівська. – Архів ЛНМА ім. М. Лисенка [б. н.]. – 13 с.

оперного співу” [12]. Становлення Марії Процев'ят як майстра камерного співу починалось успішними виступами в амплуа оперної виконавиці, зокрема дуже вдалим – у ролі Віолетти з опери “Травіата” Дж. Верді у Львівській оперній студії в 1963 р. під багутою Івана Гамкала. “Свої вокальні та акторські здібності молода співачка продемонструвала у “Травіаті”, – згадував І. Деркач. – У неї приємного тембру, чистий, ліричний голос, який рівно звучить у всіх регістрах. Марія вмє добре відчуті і відтворити образ. У першій дії вона почувала себе дещо зв'язаною, несміливою. Вже у другій це наче зовсім інша співачка, хто не знав би, що це студентка, міг би сказати, що співає досвідчена артистка” [2]. У репертуарі Марії Процев'ят також партії Наталки з однойменної опери М. Лисенка, Цвіркунки і Панночки з опери “Ноктюрн” М. Лисенка, Чіо-Чіо-Сан з “Мадам Баттерфляй” та Мі-Мі з “Богемі” Дж. Пуччіні, Маргарити з опери “Фауст” Ш. Гуно, Іоланти з однойменної опери П. Чайковського, Мікаели та Фраскіти з “Кармен” Дж. Верді*. О. Бандрівська схвально відгукувалась на виступи своєї вихованиці. Під час їхнього спільного вивчення фрагментів з опери Ріхарда Вагнера “Тангейзер” педагог відзначала, що саме образ Ельзи найбільше відповідає індивідуальності її учениці**. У репертуарі М. Процев'ят є багато інших (понад 40) оперних арій західно-європейських композиторів, але співачка, як і її відома сучасниця Марія Байко, обрала шлях камерної виконавиці. Н. Самотос влучно зауважує, що “в наш час рідко хто із співаків відважується стати на шлях тільки камерного виконавства”***.

В атестаційній справі М. Процев'ят міститься цікавий відгук на творчість співачки відомого українського диригента Юрія Луціва: “Марія Процев'ят – <...> є однією з кращих камерних співачок Галичини. Я неодноразово як диригент, або просто слухач, милувався її чарівним теплого тембру сопрано та незвичайною музикальністю, глибоким проникненням у суть виконуваних нею творів від простої народної пісні до складних кантатно-ораторіальних сопранових партій”****. А ось яку характеристику співачці дає народна артистка України Марія Байко: “Марія Процев'ят – володарка прекрасного голосу сопрано, широкого діапазону з надзвичайно цікавим забарвленням. З перших років навчання показала себе як настирлива, вимоглива, дуже працююча студентка, яка сміло йде у вир творчого життя, почавши концертну діяльність камерної співачки і водночас солістки великих форм ораторійно-кантатних полотен”*****.

Марія Процев'ят проспівала сопранові партії у численних ораторіях, кантатах, мессах, концертах та поемах для хору та симфонічного оркестру. Основні виконані нею твори: “Магніфікат” і “Месса” h-moll Й. С. Баха, “Урочиста месса” Л. ван Бетовена, “Месса” c-moll В. Моцарта, концерти Д. Бортнянського, “Stabat mater” Д. Перголезі, А. Дворжака та К. Шимановського, “Реквієм” В. Моцарта, Дж. Верді та

* “Наталка-Полтавка” – концертне виконання у Московському Кремлівському палаці; “Мадам Баттерфляй” – музично-драматичний театр Баку та Мінська опера; “Богема” – Вільнюська опера та концертне виконання у Магнітогорську; “Фауст” – оперний театр Баку; “Іоланта” – концертне виконання в Душанбе; “Травіата” – оперні театри Баку та Тбілісі; “Кармен” – концертне виконання у Московському університеті ім. П. Лумумби та Київському Жовтневому палаці.

** Інформація отримана під час інтерв'ю з М. Процев'ят.

*** Самотос Н. Співає Марія Байко / Н. Самотос // Вільна Україна. – 1984. – 6 трав.

**** Матеріали атестаційної справи М. Процев'ят, що подавались до ВАКу України, знаходяться в архіві співачки і були надані нею автору статті.

***** Там само.

Л. Керубіні, “Радуйся ниво неполитая” М. Лисенка, “Вільній Україні” С. Людкевича, “Червона калина” Л. Дичко, “Людина” М. Скорика, “Рідна Вітчизна” Д. Шостаковича та ін. Її партнерами були знані співаки О. Федина, В. Ігнатенко, Р. Вітошинський, Б. Благута, М. Емільянова, Р. Бойко, Б. Турянський, Г. Арзамасова, С. Шкурган, Н. Фоменко, Г. Кузовков, Я. Головчук.

Як солістка Марія Процев'ят співпрацювала з багатьма колективами Львова: хоровими капелами “Боян”, “Трембіта”, “Дударик”, симфонічними оркестрами Львівської опери та філармонії та ін. Про творчу співпрацю артистки з камерним оркестром Львівського музпедучилища ім. Ф. Колесси під керівництвом Артура Микитки писала С. Церлюк-Аскадська: “Багаторічним партнером камерного є співачка Марія Процев'ят – по-справжньому глибокий музикант. Арії Перголезі у її виконанні запам'яталися пластичним звуковеденням, точним дотриманням стилю” [20].

Співачку пов'язувала творча дружба з такими видатними диригентами, як М. Колесса, Г. Верьовка, Ю. Луців, Д. Пелехатий, Є. Вахняк. Останній відіграв особливо важливу роль у мистецькому зростанні співачки, про що вона з шаною згадує у своїй праці “Він служив рідному народові”: “Євген Дмитрович Вахняк увійшов у мою музичну долю як символ того покоління митців, що творили і будували український світ прекрасного, де музика і мистецтво були невід'ємними частинами української національної культури” [14, с. 70]. Образ славетного маестро для Марії Процев'ят – це образ людини дивовижної інтелігентності, великого артистичного хисту і таланту, надзвичайно ясного розуміння громадянського обов'язку, поєданого з глибоким патріотизмом та любов'ю до рідної землі. Працюючи майже 12 років солісткою студентського хору Львівської державної консерваторії під орудою Є. Вахняка, Марія Процев'ят пізнала найкращі перлини світової музичної культури різних жанрів і стилів, набула великого досвіду артистки-співачки ораторійно-кантатного жанру.

Марія Процев'ят була першовиконавицею композиції “Чотири воли пасу я” А. Кос-Анатольського у супроводі львівського “Бояну” і під керівництвом маестро. Галина Доманська у рецензії на виконавство співачки дає глибоке наповнення категорії “вічності” української пісні, вдаючись до аналогії з безсмертям і незнищенністю душі, підносячи пісню до вселенського рівня: “Співачка своїм натхненним виконанням подарувала пісні славу. А пісня стала візиткою артистки. Ось з таких часточок, зернятків і складається душа нації, плекається її духовний хліб” [3]. “Чотири воли” у виконанні Марії Процев'ят прозвучали багато разів у містах Західної України, Києві, Москві, Санкт-Петербурзі, Пушкіно, у містах Естонії та Латвії: були записані на платівках московської фірми “Мелодія” та американської – “Арка-Рекорд”, відтворені з капелою “Боян” у музичному кінофільмі “Тисяча двісті зірок”.

Євген Вахняк після ювілейного концерту до 100-ліття Станіслава Людкевича 29 січня 1979 р. сказав Марії Процев'ят: “Людкевич дякує вам за солоспіви, особливо за “Тайну”, і звернув увагу на пісню “Боже, Боже, що ся водить”, яку Ви виконали так, як він колись давно чув у виконанні п. Лопатинської” [14, с. 74]. Для Марії Процев'ят це була найвища оцінка, бо Філомену Лопатинську шанувала велика Соломія Крушельницька, навіть в одному із концертів подарувала їй лавровий вінок.

Окрім багатого пласту кантатно-ораторійної музики західно-європейських композиторських шкіл, у репертуарі співачки широко представлена камерна вокальна

музика – твори Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя, К. В. Глюка, Ф. Шуберта, Й. Брамса, Р. Штрауса, Г. Вольфа, К. Дебюссі, Г. Малера, Ш. Гуно, Ж. Масне, Ф. Ліста, Е. Гріга, Я. Сібелюса, С. Монюшка, а також російської вокальної класики: М. Глінки, М. Римського-Корсакова, С. Рахманінова, П. Чайковського, О. Гречанінова. Досить широкою є географія її концертів: Україна, Росія, країни Прибалтики, республіки Закавказзя, Таджикистан, Білорусія, Польща, Чехія, Придністров'я, Велика Британія та ін. Широкий національний, стилістичний та часовий діапазон репертуару співачки обґрунтований професійним його розумінням. У цьому вбачається вплив О. Бандрівської, яка завжди вимагала досконалого знання змісту творів, розуміння їхнього місця у спадщині автора, історичній ситуації створення. Виконавець камерної-вокальної музики, на думку О. Бандрівської, повинен постійно “поширювати і поглиблювати своє знання, цікавитись найновішими творами літератури, науки і музики, та постійно розвивати фантазію, пам'ять і побільшувати свій репертуар” [1, с. 84]. Відомим є її метод написання короткої анотації перед концертним виконанням. Саме такий підхід О. Бандрівської сприяв всебічному розвитку Марії Процев'ят, адже школа педагога, “її ‘рука’ відчувається і в манері виконання <...>, і в доборі Марією Процев'ят репертуару, і в культурі співу” [6].

Проте найвагоміше місце в контексті розвитку національного мистецтва посідає виконавство Марією Процев'ят української вокальної спадщини. Попри заборони й утиски, Марія Процев'ят, як і багато її однодумців, усю свою творчу діяльність спрямувала на відродження українського духу, активно виступаючи в численних несанкціонованих Шевченкіанах, ювілеях І. Франка, Г. Сковороди, С. Людкевича, С. Крушельницької та ін. Вона жодного разу не поступилася власною гідністю та своїми переконаннями. Її можна справедливо назвати глибоким патріотом з чітко визначеною громадянською позицією, своєрідним знаменням часу. Марію Процев'ят називали “однією з перших неформалок серед львівських артистів”, які прагнули відродити, “здавалось би, назавжди втрачені пісні й національні гімни, повертаючи нам національну свідомість та історичну пам'ять” [19, с. 5]. Вона виконувала твори М. Лисенка, К. Стеценка, Я. Степового, М. Дремлюги, Б. Лятошинського, В. Косенка, Л. Дичко, Б. Фільц, Д. Січинського, Я. Лопатинського, В. Матюка, О. і Н. Нижанківських, В. Барвінського, С. Людкевича, А. Кос-Анатольського та ін. Для концертно-камерного виконавства Марії Процев'ят завжди характерним був тематизм і циклічність концертних виступів, подібно до виконавських практики О. Бандрівської.

Одним із перших в її сольній кар'єрі був вечір українського романсу в Києві у 1969 р. Марія Процев'ят разом зі своїм багаторічним концертмейстером Ярославом Матюхою були запрошені українським товариством охорони пам'яток історії і культури до участі в проголошеній ним акції пропаганди народних пісень, дум та романсів. У відгуку на цей вечір Л. Кореневича читаємо: “Молода львівська співачка закохана в народну пісню. Цю любов до поетично-музичної творчості народу прищепила їй вихователь, наставник і педагог Одарка Бандрівська <...> З цих пісень поставала велика і шаноблива любов артистки до чистої сльозини-пісні, співачка приторкнулась ліричній пісні своїм чулим серцем, і це дало їй можливість без особливих, здавалось б, старань, легко ввести слухачів у безмірний світ народного життя” [6]. Після цього концерту співачку запросили у студію Українського радіо, де вперше вона записала твори В. Барвінського “Ой, люлі, люлі” на сл. Т. Шевченка та “Місяцю-князю” і “Сонет” на сл. І. Франка”. Про один із виступів дуету Марії

Процев'ят та Ярослави Матюхи писала також Т. Молчанова, називаючи співачку "музикантом високої культури і таланту" [11, с. 100]. Вона зауважила, що для обох музикантів завжди незмінною залишалася любов до рідного українського романсу та пісні. Музикознавець Л. Кияновська також підкреслює національно-просвітницьку спрямованість творчої діяльності співачки: "Знаючи Марію Процев'ят протягом багатьох років з важливих акцій української культури, повинна відзначити, що вона належить до винятково активно діючих зараз пропагандистів українського музичного мистецтва. Володіючи багаторічним досвідом виконання камерно-вокальних творів, вона прекрасно відчуває природу і особливості українського сольного співу і прагне висвітлити його крізь призму національної ментальності. Учениця видатного педагога Одарки Карлівни Бандрівської, вона перейняла від неї уважне і вдумливе ставлення до сутності вокального твору, вмів відчутти його душу". Концертмейстерами Марії Процев'ят в різні часи були також піаністи Т. Лагола, Л. Оніщенко, М. Тимків-Кокотайло, М. Сидір-Скоробагата.

Співачка активно співпрацювала з видатними композиторами С. Людкевичем, М. Колесою, А. Кос-Анатольським, І. Вимером, І. Майчиком, В. Флисом, Б. Фільц, Л. Ященком, С. Ждановим, Д. Задором та ін. Відчуваючи глибоке розуміння свого мистецтва, вони писали для неї і довіряли їй перше прочитання багатьох своїх творів. Серед таких можемо назвати вокальний цикл на сл. М. Петренка "Думи" Б. Фільц, романси на сл. І. Антонича "Чарки" та "Ой скажи чому" Є. Вахняка, "Святковий вальс" на сл. О. Голубоцької С. Жданова та багато ін. Твори цих видатних композиторів вперше прозвучали в Києві, Одесі, Чернігові, Миколаєві, Херсоні, Іржаві, містах Західної України.

Особливо яскравою сторінкою творчої біографії Марії Процев'ят є співпраця з А. Кос-Анатольським, який спеціально для неї написав 12 романсів. Співачка виступала на численних авторських вечорах митця, творчих зустрічах інтелігенції з композитором у Києві, Кам'янець-Подільському, Івано-Франківську, Луцьку. Акомпонував Марії Процев'ят сам А. Кос-Анатольський.

Важливим надбанням творчої діяльності артистки є Львівський ансамбль української національної пісні "Вірли", де вона була художнім керівником і диригентом. У такий спосіб, окрім власного виконавства, Марія Процев'ят заохочувала молодь до пропагування української пісні у світі, піднімала її національну свідомість. У репертуарі колективу були чисельні українські народні пісні, оригінальні твори вітчизняних композиторів, автентичні варіанти відновлених українських звичасвих дійств та обрядів (вертепи, гаївки, свято Івана Купала, свято обжинок тощо). Ансамбль з успіхом концертував в Україні, Росії, Прибалтиці, гастролював у Великобританії, Бельгії, Чехії, Франції, Німеччині, Польщі, брав участь у багатьох фестивалях та святкових заходах. Серед найважливіших згадаємо фестиваль української сучасної пісні "Червона рута", свято до 175-річчя народження Т. Шевченка (Канів), свято до 500-річчя заснування Запорізької Січі, всеєвропейський християнський з'їзд "Тезе" (Прага, Париж), фестиваль поезії "Золотий гомін" (Київ). Колектив "Вірли" є лауреатом Першого міжнародного фестивалю українського фольклору.

Більшість рецензій на творчу діяльність Марії Процев'ят характеризуються поетичністю та багатством словесних барв. Таким є відгук О. Миханцьо на виконавське мистецтво колективу "Вірли": "Нація живе доти, доки народжує героїв, і вмирає тоді, коли за неї нікому вмерти. Дух нації, дух пам'яті. Він оберігає живих.

Доки він буде жити, будемо жити й ми. Як тіло потребує їжі, так і душа прагне поживи. Ми її маємо. Це наша пісня” [10].

Марія Процев'ят усе своє життя присвятила камерному співу і досягла у цій царині значних висот. “Неповторне ліричне сопрано, фантастична працездатність і щире відкрите серце Марії Процев'ят служать їй довго і плідно” [12].

Отже, Марія Процев'ят – яскрава творча індивідуальність, яка своєю багатовекторною діяльністю спричинилася до розвою українського мистецтва. Не можна говорити про домінування в її творчості якогось одного амплуа. На нашу думку, саме рівноправність позицій яскравої співачки концертно-камерного жанру й активного громадського діяча є визначальними для її творчого обличчя. Послідовниця вокальної школи О. Бандрівської, вона перейняла професійність вокальної підготовки (рівність голосового діапазону, рельєфність звуковедення, виразовість слова, правдивість передачі образу та ін.), працелюбність, наполегливість і, як наслідок, добру сценічну підготовку і витримку, розуміння всесторонньої освіти як запоруки успіху митця, прагнення долучитися до розбудови національної культури. Не можна категорично стверджувати про переважання українського репертуару у виконавстві Марії Процев'ят, як наприклад, у творчій біографії Марії Байко чи Марії Крушельницької. Вона, без сумніву, реалізувалась як співачка універсального типу, показала себе професіоналом високого класу, в національному форматі особливо вагомою є її просвітницька діяльність як виконавиці, диригента і громадського діяча, ідеологічної наставниці галицької молоді. Вся науково-методична робота Марії Процев'ят ґрунтується на дослідженні особливостей національного мистецтва: це праці про С. Крушельницьку [13], І. Алчевського [15], М. Кравців-Барабаш [17], рух митців-шістдесятників в Україні [18], долю українських жінок-героїнь ХХ ст. [16] та ін. Важливим її здобутком є гармонізація і видання “Божественної Літургії святого Івана Золотоустого” (народний спів) для мішаного хору та “Збірника українських народних пісень із репертуару Марії Процев'ят”. В одному з інтерв'ю співачка сформулювала своє кредо: “Я не знаю, що таке сум. Я знаю, що таке біль і, як чую біль, то в моїх очах його легко побачити. А рятунок від болю – це пісня, люди, музика” [10, с. 56].

1. *Бандрівська О. К.* Науково-методичні праці, статті, рецензії / Ред-упор. Р. Мисько-Пасічник. – Львів : Апріорі, 2002. – С. 24.

2. *Деркач І.* Студенти – виконавці „Травіати“ / І. Деркач // Ленінська молодь. – 1963. – 5 черв.

3. *Доманська Г.* Талант – дарувати крила пісням / Галина Доманська // За вільну Україну. – 1996. – 5 жовт.

4. *Жишкович М. А.* Методичні засади представників львівської вокальної школи: Лідія Улуханова і Дарія Бандрівська / Мирослава Жишкович // Молоде музикознавство: збірка статей / Ред.-упор. О. Тракало. – Львів, 2005. – Вип. 10. – С. 82–91.

5. *Квітневий В.* На шляху боротьби за українське відродження / Володимир Квітневий // Животоки. – 1994. – № 1. – С. 12–15.

6. *Кореневич Л.* Закувала зозуленька: вечір українського романсу / Л. Кореневич // Робітнича газета. – 1969. – 1 квіт.

7. *Марія Процев'ят* // Краса та гордість Львівщини. Львівщина і львів'янки: енциклопедично-біографічний довідник / За заг. ред. О. М. Дейно. – Львів : Віка, 2007. – Вип. 1. – С. 252–253.
8. *Марія Процев'ят* // Новітня історія України. Галичина: довідково-біографічне видання / Авт.-упор. В. В. Болгов. – К., 2006. – Вип. 2. – С. 93.
9. *Марія Процев'ят* // Сторінки історії Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – Львів: Сполом, 2009. – С. 66–67.
10. *Миханцьо О.* І пісня – предків заповіт / Ольга Миханцьо // Шашкевичів край. – 1994. – № 1. – С. 55–56.
11. *Молчанова Т. О.* Vivat, Славо / Тетяна Молчанова // Дзвін – 2007. – № 9. – С. 99–105.
12. *Присяжний М.* Учителі та учні або декілька штрихів до портрета педагога і співачки Марії Процев'ят / М. Присяжний // Ленінська молодь. – 1987. – 25 серп.
13. *Процев'ят М. І.* Багатогранність акторсько-драматичного таланту Соломії Крушельницької / Марія Процев'ят // Вісник львівського університету: серія мистецтвознавство. – Львів, 2001. – Вип. 1. – С. 133–139.
14. *Процев'ят М.* Він служив рідному народові / Марія Процев'ят // І проросте посіяне зерно. Євген Вахняк: людина, митець, педагог: збірник статей / Упор. Володимир Ліга. – Львів : Дивосвіт, 2001. – С. 70–76.
15. *Процев'ят М. І.* Іван Олексійович Алчевський / М. Процев'ят // Вісник львівського університету: серія мистецтвознавство. – Львів, 2003. – Вип. 3. – С. 124–136.
16. *Процев'ят М. І.* Лицарки нескореного духу / Марія Процев'ят // Шлях перемоги. – 1999. – 5 вип. – 31 бер.; 7 квіт.; 21 квіт.; 28 квіт.; 5 трав.
17. *Процев'ят М. І.* Променисте сузір'я родини Кравцівих / Марія Процев'ят // Шлях перемоги. – 1997. – № 47. – 19 жовт.
18. *Процев'ят М. І.* Сила патріотичного піднесення шістдесятництва / Марія Процев'ят // У вирі шістдесятницького руху: погляд з відстані часу / Упор. Володимир Квітневий. – Львів: Каменяр. – 2003. – С. 84–94.
19. *Хома Б.* “Вірли” і Марія Процев'ят / Богдан Хома // Галичанка. – 1991. – № 4 (9). – С. 4–5.
20. *Церлюк-Аскадська С.* Камерний оркестр... / С. Церлюк-Аскадська // Музика. – 1979. – № 4. – С. 32.

**ACTIVITY OF CONCERTAND CHAMBER MUSIC SINGER
MARIA PROTZEVIAT IN CONTEXT OF WESTERN UKRAINIAN
CULTURE OF THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY**

Mariana SAMOTOS

*Vocal department,
Lviv National Music Academy named by M. Lysenko,
Nyzhankivsky str., 5 79005 Lviv, Ukraine,
tel.: 38 0322 35 79 92*

It is researched in the article performance activity of the famous concert and chamber music singer Maria Protzeviat. It is analyzed her legacy on the cultural and Art development of Ukraine.

Keywords: Maria Protzeviat, vocal school of Odarka Bandrivska, concert and chamber singer.

**ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОНЦЕРТНО-КАМЕРНОЙ ПЕВИЦЫ
МАРИИ ПРОЦЕВЬЯТ В КОНТЕКСТЕ ЗАПАДНОУКРАИНСКОЙ
КУЛЬТУРЫ II пол. XX в. (к 75-летию со дня рождения)**

Мариана САМОТОС

*Кафедра академического пения,
Львовская национальная музыкальная академия имени Н. Лысенко,
ул. Нижанковского, 5, 79005 Львов, Украина,
тел.: 0322 35 79 92*

В статье анализируется творческая деятельность известной украинской концертно-камерной певицы Марии Процевьят, ее вклад в культурное развитие Украины.

Ключевые слова: Мария Процевьят, вокальная школа Одарки Бандровской, концертно-камерная певица, творческая деятельность.

Стаття надійшла до редколегії 12.03.2012
Прийнята до друку 13.09.2012